

до наказу від _____ 2021 р. № _____

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра міжнародного права та порівняльного правознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету (директор ННІ)

_____ Яра О.С.

25.05.2021 р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри

міжнародного права та порівняльного правознавства

Протокол № _____ від “_____” _____ 2021 р.

Завідувач кафедри

_____ Ладиченко В.В.

”РОЗГЛЯНУТО ”

Гарант ОП _____

Гарант ОП

Панькова Л.О.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

спеціальність 081 «Право»

освітня програма «Право»

Факультет (ННІ) юридичний

Розробники: професор кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства, д.ю.н., професор Курило Інна Володимирівна

1. Опис навчальної дисципліни «Міжнародне право»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь			
Освітній ступінь	<i>Бакалавр</i>		
Спеціальність	<i>081 Право</i>		
Освітня програма	<i>Право</i>		
Характеристика навчальної дисципліни			
Вид	Обов'язкова		
Загальна кількість годин	120		
Кількість кредитів ECTS	4		
Кількість змістових модулів	3		
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-		
Форма контролю	<i>Екзамен</i>		
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання			
	денна форма навчання	заочна форма навчання	2 осв
Рік підготовки (курс)	3	4	3
Семестр	6	8	6
Лекційні заняття	<i>30 год.</i>	<i>6 год.</i>	<i>10 год.</i>
Практичні, семінарські заняття	<i>30 год.</i>	<i>10 год.</i>	<i>8 год.</i>
Лабораторні заняття	<i>- год.</i>	<i>- год.</i>	<i>- год.</i>
Самостійна робота	<i>60 год.</i>	<i>104 год.</i>	<i>102 год.</i>
Індивідуальні завдання	<i>- год.</i>	<i>- год.</i>	<i>- год.</i>
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	<i>4 год.</i>	-	

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни «Міжнародне право»

Мета – формування знань про міжнародне право, його особливості, основні галузі та інститути. Здобуття теоретичних та практичних знань та вмінь щодо ролі, дії та застосування джерел міжнародного публічного права в Україні. Формування знань та компетентностей щодо використання джерел міжнародного права під час розв’язання конкретних ситуацій.

Завдання – засвоїти основний категоріальний апарат, що стосується міжнародного права; оволодіти основними прийомами та засобами роботи з міжнародними джерелами та національними джерелами, що стосуються іноземного елемента; набути навички застосування отриманих теоретичних знань для вирішення конкретних ситуацій.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- поняття, предмет, систему та джерела міжнародного права;
- особливості міжнародного права;
- основні принципи та джерела міжнародного права;
- характерні особливості суб’єктів міжнародного публічного права;
- особливості деяких галузей міжнародного публічного права, а саме права міжнародних договорів, права міжнародних організацій, міжнародного морського права, дипломатичного та консульського права, міжнародного гуманітарного права;
- поняття іноземного елемента;
- знати особливості режимів іноземців, осіб без громадянства та осіб з множинним громадянством;
- стадії укладання міжнародного договору; тлумачення норм міжнародного договору;
- види міжнародно-правової відповідальності;
- основні засоби вирішення колізійних питань у різних сферах.

вміти:

- аналізувати сучасний стан та перспективи розвитку міжнародних відносин;
- аналізувати положення міжнародних договорів;
- розуміти головні поняття та категорії міжнародного права;
- оперувати понятійно-категоріальним апаратом міжнародного права;
- аналізувати шляхи вирішення колізійних питань, що виникають у відносинах, врегульованих міжнародним правом;

- правильно застосовувати положення правових актів з метою розв'язання питань та проблем, що виникають у міжнародних відносинах.

Набуття компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК):

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Здатність працювати в команді під час вирішення практичних задач.

Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), враховуючи принципи міжнародного права.

Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

Цінування та повага різноманітності і мультикультурності.

Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи.

Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини.

Здатність застосовувати знання засад і змісту інститутів міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.

Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.

Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмні результати навчання:

Соціально-гуманітарна ерудованість

- здатність визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин;
- здатність здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання;
- здатність проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел;
- формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми;
- здатність давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю;
- здатність оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.

Дослідницькі навички

- здатність скласти та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами;
- здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин;
- здатність самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

Комунікація

- здатність вільно спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію під час аналізу ситуативних задач;
- здатність володіти базовими навичками риторики під час обґрунтування власних відповідей та виступів;
- здатність доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло;
- здатність пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.

Професійна самоорганізація та використання інформаційних технологій

- здатність належно використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності;
- здатність вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних, використовувати офіційну інформацію, подану на офіційних сайтах міжнародних організацій;
- здатність працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи під час розв'язання ситуативних задач.

Праворозуміння

- здатність пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

Правозастосування

- здатність застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки;
- здатність надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях що стосуються міжнародного права.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми навчання;
- скороченого терміну денної (заочної) форми навчання;

- другої вищої освіти.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма навчання / друга вища					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Загальна частина												
Тема 1. Поняття, предмет та сфера дії міжнародного права	8	2	2	-	-	4	8	2/2		-	-	6/6
Тема 2. Принципи міжнародного права	8	2	2	-	-	4	8	-/2	2/2	-	-	6/4
Тема 3. Джерела міжнародного права	8	2	2	-	-	4	8	-/2	2/2	-	-	6/4
Тема 4. Суб'єкти міжнародного права	8	2	2	-	-	4	8	-	2/2	-	-	6/6
Разом за змістовим модулем 1	32	8	8	-	-	16	32	2/6	6/6	-	-	24/20
Змістовий модуль 2 Визнання та правонаступництво, територія, населення та громадянство у міжнародному праві, право міжнародних організацій												
Тема 5. Визнання та правонаступництво у міжнародному праві	8	2	2	-	-	4	8	2/2	-	-	-	6/6
Тема 6. Територія в міжнародному праві	8	2	2	-	-	4	8	-	2/2	-	-	6/6
Тема 7. Населення в міжнародному праві	8	2	2	-	-	4	8	-	-	-	-	8/8
Тема 8. Громадянство в міжнародному праві	8	2	2	-	-	4	8	-	-	-	-	8/8
Тема 9. Право міжнародних організацій	8	2	2	-	-	4	8	-	-	-	-	8/8
Разом за змістовим модулем 2	40	10	10	-	-	20	40	2/2	2/2	-	-	36/36
Змістовий модуль 3 Право міжнародних договорів, дипломатичне та консульське право, міжнародне гуманітарне право, міжнародне морське право, відповідальність у міжнародному праві												
Тема 10. Право	8	2	2	-	-	4	8	2/2	-	-	-	6

міжнародних договорів												
Тема 11. Право міжнародних договорів (2).	8	2	2	-	-	4	8	-	2/0	-	-	6
Тема 12. Дипломатичне та консульське право	8	2	2	-	-	4	8	-	-	-	-	8
Тема 13. Міжнародне гуманітарне право	8	2	2	-	-	4	8	-	-	-	-	8
Тема 14. Міжнародне морське право	8	2	2	-	-	4	8	-	-	-	-	8
Тема 15. Відповідальність у міжнародному праві	8	2	2	-	-	4	8	-	-	-	-	8
Разом за змістовим модулем 3	48	8	8	-	-	16	48	2/2	2/0	-	-	44/4 6
Курсовий проект (робота)	-						-					
Усього годин	120	30	30			60	120	6/10	10/8			104/ 102

Змістовий модуль 1. Загальна частина

Тема 1. Поняття, предмет та сфера дії міжнародного права

Поняття та предмет регулювання міжнародного права. Об'єкт міжнародних правовідносин. Історія міжнародного права. Виникнення та становлення міжнародного права. Сутність та функції міжнародного права. Джерела міжнародного права. Принципи міжнародного права. Сфера дії міжнародного права. Співвідношення міжнародного публічного та міжнародного приватного права. Історичні аспекти розвитку міжнародного права. Співвідношення міжнародного та національного права.

Тема 2. Принципи міжнародного права

Поняття та види принципів міжнародного права. Місце принципів міжнародного права та їх місце в системі загальних принципів та норм. Значення основних принципів міжнародного права. Принцип незастосування сили, принцип дотримання територіальної цілісності держав, принцип поваги прав людини, принцип суверенної рівності держав, принцип самовизначення народів та націй,

принцип сумлінного виконання міжнародних зобов'язань. Jus cogens. Pacta sunt servanda.

Тема 3. Джерела міжнародного права

Джерела міжнародного права. Утворення норм міжнародного права. Норми міжнародного права. Інститути, підгалузі та галузі міжнародного права. Поняття та характерні риси норм міжнародного публічного права. Види норм міжнародного публічного права та їх класифікація. Ієрархія норм міжнародного публічного права. Кодифікація норм міжнародного публічного права.

Тема 4. Суб'єкти міжнародного права

Поняття та види суб'єктів міжнародного права. Основні ознаки суб'єктів міжнародного права. Основні суб'єкти міжнародного права. Похідні суб'єкти міжнародного права. Держави. Види держав як суб'єктів міжнародного права. Обмеження міжнародної правосуб'єктності. Правові наслідки визнання у міжнародному праві. Міжнародна правосуб'єктність націй та народів, які борються за незалежність. Міжнародна правосуб'єктність державоподібних утворень. Правосуб'єктність міжнародних організацій. Інші суб'єкти міжнародного права.

Змістовий модуль 2

Визнання та правонаступництво, територія, населення та громадянство у міжнародному праві, право міжнародних організацій

Тема 5. Визнання та правонаступництво у міжнародному праві

Поняття та юридична природа визнання. Форми, типи та засоби визнання. Визнання нових держав та урядів. Інші види визнання у міжнародному публічному праві. Поняття, підстави та об'єкт дії правонаступництва. Правонаступництво держав щодо міжнародних договорів. Правонаступництво щодо державної власності та державних боргів. Врегулювання питань

правонаступництва у зв'язку з припиненням існування СРСР та правонаступництво України. Будапештський меморандум.

Тема 6. Територія в міжнародному праві

Поняття та види територій у міжнародному публічному праві. Поняття територіального верховенства, юридична природа. Територіальний суверенітет. Режими території у міжнародному праві. Міжнародна територія. Демілітаризовані та нейтралізовані території. Підстави зміни державної території. Державні кордони та їх юридичний режим. Договірні способи придбання території. Етапи встановлення державних кордонів. Міжнародна недержавна територія. Території з особливим юридичним режимом. Територіальні спори та претензії. Правовий режим Антарктики та Арктики. Міжнародні ріки, протоки та канали. Континентальний шельф. Державний кордон України. Внутрішні води України.

Тема 7. Населення в міжнародному праві

Поняття населення та громадянства. Склад населення. Поняття іноземця. Режим іноземців та міжнародне право. Юридичний статус іноземців, осіб без громадянства та осіб з множинним громадянством. Юридичний статус біженців, вимушених переселенців та переміщених осіб. Зміст права притулку.

Тема 8. Громадянство в міжнародному праві

Громадянство та його значення для міжнародного права. Міжнародно-правові документи, що регулюють питання громадянства та правового статусу осіб без громадянства. Основні способи набуття та втрати громадянства. Принципи законодавства про громадянство в Україні. Підстави набуття, припинення громадянства України. Підстави втрати громадянства України.

Тема 9. Право міжнародних організацій

Поняття, джерела та принципи права міжнародних організацій. Історичні аспекти створення міжнародних організацій. Поняття, ознаки та класифікація

міжнародних міждержавних організацій. Повноваження та функції міжнародних організацій. Функції міжнародних організацій. Історія створення, правовий статус, цілі та принципи Організації Об'єднаних Націй. Структура, установчі документи, головні та допоміжні органи, спеціалізовані установи ООН. Секретаріат Конференції. Міжнародний Суд ООН. Регіональні міжнародні організації, міжнародні неурядові організації.

Змістовий модуль 3

Право міжнародних договорів, дипломатичне та консульське право, міжнародне гуманітарне право, міжнародне морське право, відповідальність у міжнародному праві

Тема 10. Право міжнародних договорів

Поняття та юридична природа міжнародного договору. Джерела та принципи права міжнародних договорів. Суб'єкти права міжнародних договорів. Кодифікація права міжнародних договорів. *Pacta sunt servanda*. Класифікація міжнародних договорів. Види міжнародних договорів. Форма міжнародного договору. Сторони в міжнародних договорах. Укладення міжнародних договорів та набрання ними чинності.

Тема 11. Право міжнародних договорів (2)

Дія та дійсність міжнародного договору. Територіальна сфера дії договорів. Тлумачення міжнародного договору. Міжнародний договір та внутрішньодержавний закон. Застереження до міжнародних договорів. Правовий статус депозитарію. Припинення міжнародних договорів. Недійсність, призупинення та припинення дії договорів. Підстави недійсності міжнародних договорів. Повноваження на укладення міжнародного договору від імені України. Надання згоди Україною на обов'язковість для неї міжнародного договору. Дотримання міжнародних договорів Україною. Припинення та зупинення дії міжнародних договорів України.

Тема 12. Дипломатичне та консульське право

Поняття та джерела права зовнішніх зносин. Поняття дипломатичного права. Формування внутрішньої та зовнішньої політики держави. Дипломатичні представництва та місії. Порядок їх призначення, склад та функції. Консульське право: поняття. Принципи дипломатичної служби. Функції консульських установ. Консульські привілеї та імунітети. Постійні представництва держав при міжнародних організаціях. Порядок організації діяльності дипломатичної служби України. Призначення на дипломатичні посади та звільнення з них. Спеціальні місії.

Тема 13. Міжнародне гуманітарне право

Поняття та джерела міжнародного гуманітарного права. Право «Гааги» та право «Женеви». Кодифікація норма міжнародного гуманітарного права. Принципи міжнародного гуманітарного права. Міжнародні стандарти у галузі прав людини та їх міжнародно-правове забезпечення у мирний час. Права людини та їх класифікація. Міжнародні органи з захисту прав людини. Європейський Суд з прав людини. Захист прав людини у період збройних конфліктів. Військовополонені. Норми, що регулюються захист жертв збройного конфлікту. Правове регулювання обмеження засобів та методів ведення збройної боротьби. Права, свободи та обов'язки людини та громадянина в Україні.

Тема 14. Міжнародне морське право

Поняття та джерела міжнародного морського права. Класифікація морських просторів. Виключна економічна зона. Внутрішні морські води. Режим континентального шельфу. Режим міжнародних проток та каналів, прилегла зона. Територіальне море. Міжнародно-правовий режим відкритого моря.

Тема 15. Відповідальність у міжнародному праві

Поняття та юридична природа відповідальності у міжнародному публічному праві. Принципи міжнародно-правової відповідальності. Мета та зміст міжнародно-правової відповідальності. Підстави виникнення відповідальності. Протиправні діяння в міжнародному публічному праві та їх класифікація. Обставини, що звільняють від відповідальності. Суб'єкти міжнародно-правової відповідальності. Види та форми відповідальності в міжнародному публічному праві. Види міжнародних правопорушень. Застосування санкцій.

4. Теми семінарських занять для очної форми навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Поняття, предмет та сфера дії міжнародного права.	2
2.	Принципи міжнародного права.	2
3.	Джерела міжнародного права.	2
4.	Суб'єкти міжнародного права.	2
5.	Визнання та правонаступництво у міжнародному праві.	2
6.	Територія в міжнародному праві.	2
7.	Населення в міжнародному праві.	2
8.	Громадянство в міжнародному праві .	2
9.	Право міжнародних організацій.	2
10.	Право міжнародних договорів.	2
11.	Право міжнародних договорів (2).	2
12.	Дипломатичне та консульське право.	2
13.	Міжнародне гуманітарне право.	2
14.	Міжнародне морське право.	2

15.	Відповідальність у міжнародному праві.	2
	Всього	30

Теми семінарських занять для заочної форми навчання/ 2 вища

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Поняття, предмет та сфера дії міжнародного права.	
2.	Принципи міжнародного права.	2/2
3.	Джерела міжнародного права.	2/2
4.	Суб'єкти міжнародного права.	2/2
5.	Визнання та правонаступництво у міжнародному праві.	
6.	Територія в міжнародному праві.	2/2
7.	Населення в міжнародному праві.	
8.	Громадянство в міжнародному праві .	
9.	Право міжнародних організацій.	
10.	Право міжнародних договорів.	2/-
11.	Право міжнародних договорів (2).	
12.	Дипломатичне та консульське право.	
13.	Міжнародне гуманітарне право.	
14.	Міжнародне морське право.	
15.	Відповідальність у міжнародному праві.	
	Всього	10/8

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

1. Поняття та особливості міжнародного права.
2. Історія міжнародного права.
3. Предмет та об'єкт правового регулювання міжнародного публічного права.
4. Система міжнародного публічного права.
5. Співвідношення міжнародного та національного права.
6. Співвідношення міжнародного публічного та міжнародного приватного права.
7. Поняття, критерії відокремлення та види галузей міжнародного публічного права.
8. Джерела міжнародного права.
9. Міжнародний звичай.
10. Допоміжні джерела міжнародного права.
11. Поняття норми міжнародного права. Види норм міжнародного права.
12. Класифікація основних принципів міжнародного права.
13. Основні (фундаментальні) принципи міжнародного права.
14. Поняття та види суб'єктів міжнародного права.
15. Основні ознаки суб'єкта міжнародного публічного права.
16. Держави як основні суб'єкти міжнародного права (прості та складні держави).
17. Міжнародна правосуб'єктність націй та народів, які борються за незалежність.
18. Міжнародна правосуб'єктність державоподібних утворень.
19. Правосуб'єктність міжнародних організацій.
20. Міжнародної правосуб'єктність фізичної особи.
21. Визнання, його види та форми.
22. Доктрина Естрада і доктрина Тобара.
23. Поняття правонаступництва, його види.
24. Правонаступництво щодо державної власності та державних боргів.
25. Врегулювання питань правонаступництва у зв'язку з припиненням існування СРСР та правонаступництво України.
26. Будапештський меморандум.
27. Поняття та види території в міжнародному публічному праві.
28. Державна територія (поняття і склад).
29. Режими території у міжнародному праві.
30. Державні кордони та їхній прикордонний режим.
31. Делімітація та демаркація державного кордону.
32. Правові засади та способи зміни державної території.
33. Демілітаризовані та нейтралізовані зони.
34. Міжнародні території.
35. Території з особливим юридичним режимом.
36. Правовий режим Антарктики.
37. Правовий режим Арктики.

38. Міжнародні ріки, протоки та канали.
39. Континентальний шельф.
40. Державний кордон України.
41. Правовий режим Дунаю.
42. Кодифікація права міжнародних договорів.
43. Поняття та юридична природа міжнародних договорів.
44. Класифікація міжнародних договорів.
45. Порядок укладання, форма та структура міжнародних договорів.
46. Дія та дійсність міжнародного договору.
47. Припинення міжнародних договорів.
48. Надання згоди Україною на обов'язковість для неї міжнародного договору.
49. Підписання та ратифікація, анулювання та денонсація міжнародних договорів.
50. Депозитарій та його функції.
51. Pacta sunt servanda.
52. Види та способи тлумачення міжнародних договорів.
53. Поняття населення та його основні категорії в міжнародному публічному праві.
54. Питання громадянства в міжнародному публічному праві.
55. Правовий статус іноземців та осіб без громадянства.
56. Правовий статус біженців та переміщених осіб.
57. Зміст права притулку. Поняття політичного притулку та умови його надання.
58. Поняття, джерела та принципи права міжнародних організацій.
59. Класифікація та ознаки міжнародних організацій.
60. Ліга Націй: структура, характеристика діяльності.
61. Організація Об'єднаних Націй: мета та принципи, головні органи, членство.
62. Генеральна Асамблея ООН.
63. Рада Безпеки ООН.
64. Міжнародний суд ООН.
65. Міжнародні неурядові організації.
66. Регіональні міжнародні організації.
67. Організація Північноатлантичного договору (НАТО).
68. Поняття, джерела, принципи права зовнішніх зносин.
69. Дипломатичне право.
70. Дипломатичне право міжнародних організацій.
71. Консульське право.
72. Право спеціальних місій.
73. Поняття, принципи та джерела міжнародного морського права.
74. Юридичний статус морських просторів.
75. Міжнародно-правовий режим відкритого моря.
76. Поняття, джерела та система міжнародного гуманітарного права.
77. Кваліфікація збройних конфліктів.
78. Міжнародні стандарти у галузі прав людини та їх міжнародно-правове забезпечення у мирний час.

79. Право «Гааги» та право «Женеви».
80. Захист прав людини у період збройних конфліктів.
81. Права людини та їх класифікація.
82. Міжнародні органи з захисту прав людини.
83. Норми, що регулюються захист жертв збройного конфлікту.
84. Поняття та підстави міжнародно-правової відповідальності.
85. Поняття міжнародного правопорушення.
86. Види та форми відповідальності суб'єктів міжнародного права.
87. Принципи міжнародно-правової відповідальності.
88. Суб'єкти відповідальності в міжнародному праві.
89. Обставини, що виключають відповідальність держав.
90. Умови правомірності та механізм застосування санкцій за міжнародним публічним правом.
91. Відповідальність за правомірну діяльність.
92. Поняття та види збройних конфліктів.

8. Методи навчання

Лекційні заняття.

Семінарські заняття.

Самостійна робота.

Вирішення задач.

Модульно-рейтинговий контроль.

Під час викладання навчальної дисципліни «Міжнародне право» застосовуються такі методи як: методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: словесні методи, практичні методи, методи стимулювання та методи контролю.

9. Форми контролю

Відповідно до «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України», затвердженого протоколом № 5 Вченої ради НУБіП України від 27.12.2019 р. видами контролю знань здобувачів вищої освіти є поточний контроль, проміжна та підсумкова атестації.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Проміжна атестація проводиться після вивчення програмного матеріалу кожного змістового модуля.

Проміжна атестація має визначити рівень знань студента з програмного матеріалу змістового модуля (рейтингова оцінка із змістового модуля), отриманих під час усіх видів занять і самостійної роботи.

Засвоєння студентом програмного матеріалу змістового модуля вважається успішним, якщо рейтингова оцінка його становить не менше, ніж 60 балів за 100-бальною шкалою.

Після проведення проміжних атестацій з двох змістових модулів і визначення їх рейтингових оцінок лектором дисципліни визначається рейтинг студента з навчальної роботи $R_{НР}$ (не більше 70 балів) за формулою

$$R_{НР} = \frac{0,7 \cdot (R_{ЗМ}^{(1)} \cdot K_{ЗМ}^{(1)} + \dots + R_{ЗМ}^{(n)} \cdot K_{ЗМ}^{(n)})}{K_{дис}}, \quad (1)$$

де $R_{ЗМ}^{(1)}, \dots, R_{ЗМ}^{(n)}$ – рейтингові оцінки із змістових модулів за 100-бальною шкалою;

n – кількість змістових модулів;

$K_{ЗМ}^{(1)}, \dots, K_{ЗМ}^{(n)}$ – кількість кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) (або годин), передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;

$K_{дис} = K_{ЗМ}^{(1)} + \dots + K_{ЗМ}^{(n)}$ – кількість кредитів ЄКТС (або годин), передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі.

Формулу (1) можна спростити, якщо прийняти $K_{ЗМ}^{(1)} = \dots = K_{ЗМ}^{(n)}$. Тоді вона буде мати вигляд

$$R_{НР} = \frac{0,7 \cdot (R_{ЗМ}^{(1)} + \dots + R_{ЗМ}^{(n)})}{n}. \quad (2)$$

Рейтинг студента з навчальної роботи округлюється до цілого числа.

На рейтинг з навчальної роботи можуть впливати рейтинг з додаткової роботи та рейтинг штрафний. Рейтинг з додаткової роботи додається до рейтингу з навчальної і не може перевищувати 20 балів. Він визначається лектором і надається студентам рішенням кафедри за виконання робіт, які не передбачені навчальним планом, але сприяють підвищенню рівня знань студентів з дисципліни.

Рейтинг штрафний не перевищує 5 балів і віднімається від рейтингу з навчальної роботи. Він визначається лектором і вводиться рішенням кафедри для здобувачів вищої освіти, які невчасно засвоїли матеріали змістових модулів, не дотримувалися графіка роботи, пропускали заняття тощо.

Підсумкова атестація з дисципліни «Міжнародне право» включає семестрову атестацію студента.

З дисципліни «Міжнародне право» атестація проводиться у формі семестрового екзамену. Семестровий екзамен – це форма підсумкової атестації засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу з навчальної дисципліни за семестр.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів):

$$R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$$

Оцінка національна за	Рейтинг здобувача вищої освіти, бали
----------------------------------	---

результатами складання екзамену	
Відмінно	90-100
Добре	74-89
Задовільно	60-73
Незадовільно	0-59

11. Методичне забезпечення

Курило І.В. Методичні рекомендації для підготовки до семінарських занять та самостійної роботи з дисципліни «Міжнародне право» для студентів за освітньо-професійною програмою підготовки бакалаврів зі спеціальності 081 «Право» денної форми навчання. Київ. 2019.

12. Рекомендована література

Основна

1. Антонович М.М. Міжнародне публічне право : Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М. М. Антонович. К. : Вид. дім "КМ Академія": Алерта, 2003. 308 с.
2. Анцелевич Г.О. Міжнародне публічне право. Особлива частина : Навч. посіб. Укр. акад. зовніш. торгівлі. К. : Вид-во УАЗТ, 1999. 378 с.
5. Анцелевич Г. О. Міжнародне право: підручник. Київ : Алеута, 2003. 410 с.
6. Баймуратов М.А. Международное право: Учебник. Х.: Одиссей, 2008. 735 с.
7. Баймуратов М. О. Міжнародне право. Харків : Одиссей, 2001. 672 с.
8. Буткевич В.Г. Міжнародне право: Основи теорії : Підручник. К.: Либідь, 2004. 816 с.
9. Данченко Т.В., Засць Т.О. та інші. Міжнародне публічне право : навч. посіб. Київ. міжнар. ун-т. - К. : КиМУ, 2011. 425 с.
10. Дмитрієв А. І., Муравйов В. І. Міжнародне публічне право: Навчальний посібник. К.: Юрінком, 2000. 640 с.
11. Дмитрієв А.І. Міжнародне публічне право : Навч. посіб. К. : Юрінком Інтер,

2001. 638 с.

12. Дмитрієв А.І. Міжнародне публічне право:практикум. Київ : Юрінком Інтер, 2001. 352 с.

13. Лукашук И. Международное право. Элементарный курс. М.: Юристь, 2003. 216 с.

14. Лукашук И.И. Международное право. Общая часть: учеб. для студентов юрид. фак. и вузов. М.: Волтерс Клувер, 2005. 432 с.

15. Міжнародне право: Навч. посібник. К.: Юрінком Інтер, 2005. 336 с.

16. Репецький В.М., Лисик В.М., Микієвич М.М. та інші. Міжнародне публічне право : підручник. Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. К. : Знання, 2012. 437 с.

17. Антипенко В.Ф., Тимченко Л.Д. Міжнародне публічне право: підручн. К. : Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2010. 422 с.

18. Міжнародні організації : навч.посіб. К.: Знання, 2007. 749 с.

19. Сироїд Т.Л. Міжнародне публічне право : Навч. посіб. Х. : ТОВ "Прометей-Прес", 2005. 243 с.

20. Черкес М.Ю. Міжнародне право 6 підручник. Київ: Знання, 2000. 284 с.

21. Україна в міжнародних організаціях: навч.посіб. К.: АДЕФ – Україна, 2011 . 224 с.

Допоміжна

1. Бабаев М. Х. Проблемы публичного порядка в международном частном праве // Международное частное право: Современные проблемы. М, 1993. Кн. 2.

2. Батрименко В.І. Міжнародне право: навч.посіб. Є В.І. Батрименко. К. : Київ. Нац..торг.екон.ун-т, 2012. 324 с.

3. Брунцева Е. В. Международный коммерческий арбитраж. СПб.: Юр. Лит., 2001.

4. Буроменский М. В. Обращение в Европейский Суд по правам человека; Практика суда и особенности украинского законодательства. Х.; Фолио, 2000.

5. Василенко В,Л. Ответственность государств за международные

правонарушення. К., 1976.

6. Васильченко В.В. Науково-практичний коментар Закону України „Про міжнародне приватне право” К.: Істина, 2007. 200 с.

7. Віденська конвенція про правонаступництво держав стосовно договорів 1978 року.

8. Галенская Л.Н. Международное частное право. Л.: Изд-во ЛГУ, 1983. 233с.

9. Галнская Л.Н., Дубасов Д.В. Адмиралтейская юрисдикция судов Великобритании //Вестник Ленингр. Ун-та. Сер. 6 - 1989. Вып.1

10.Гражданское и семейное право развивающихся стран. М.: Изд-во УДН, 1989. 413с.

11.Гражданское и торговое право капиталистических государств. М., 1993. 544с.

12.Гражданское и торговое право капиталистических. М.: Высшая школа, 1980.

13.Гулієв А.Д. Международно-правовой контекст внешних сношений в условиях глобализации: монография. К.: Изд.-во Нац. авиац. Ун-та «НАУ-друк», 2011. 464 с.

14.Гулієв А.Д. Право зовнішніх зносин: підруч. К.: НАУ, 2012. 488 с.

15. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 року. Відомості Верховної Ради України. 1990. №31. Ст. 429.

16.Демиденко В.В. Міжнародно-правова основа національного морського права України (теоретичні аспекти). Одеса: АТ БАХВА, 1995. 103 с.

17.Демиденко В.В., Шемякин А.Н., Балобанов А.О. и др. Морское право Украины. Одесса: АО БАХВА, 1996. 138 с.

18.Денисов В.Н. Системы права в развивающихся странах. К.: Наукова думка, 1978.

19.Дзера О.В. Розвиток права власності громадян в Україні. К.: Вентурі, 1996. 216с.

20.Довгерт А.С. Правовое регулирование международных трудовых отношений. К.: УМК ВО. 1992.

21. Додонов В.Н. Международное право: словарь-справочник. Москва : ИНФРА-М, 1997 348 с.

22. Жан Тускоз. Международное право. Київ : АртЕк, 1998. 416 с.
23. Загальна декларація прав Людини від 10 грудня 1948 р..
24. Закон України «Про міжнародні договори України» від 29 червня 2004 року. Відомості Верховної Ради України. 2004. №50. Ст.540.
25. Лунц Л. А. Международное частное право. Особенная часть. — М., 1973.
26. Матвійчик В.К., Хар І.О. Міжнародний комерційний арбітраж: Практикум у семи книгах: Навчальний посібник. К.: КНТ, 2007. 244.
27. Международное право : учебник. Под ред. Г. В. Игнатенко, О. И. Тиунова]. Москва : Высш. шк., 1999. 399 с.
28. Международное право в документах : учеб. пособие. Сост. Н. Т. Блатова, Г. М. Мелков. Москва, 2000. 824 с.
29. Международное право: учебник / [под ред. Ю. М. Колосова, В. И. Кузнецова]. Москва : Международные отношения, 1999. 608 с.
30. Международное частное право. Учебник. Под ред. Г. К. Дмитриевой. М. БОЮЛ Гриженко Е. М., 2001. 656 с.
31. Буроменський М.В., Щокін Ю.В. та інші. Міжнародне право в документах. Харків : Мачулін, 2006. 406 с.
32. Игнатенко Г.В. Практикум по международному праву. Москва : Норма, 2007. 352 с.
33. Про приєднання України до Конвенції про вручення за кордоном судових та позасудових документів у цивільних або комерційних справах: Закон України від 19 жовтня 2000 р. № 2052-Ш. Відомості Верховної Ради України. 2000. № 49. Ст. 424.
34. Про ратифікацію Конвенції про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу 1974 р.: Постанова Верховної Ради України від 14 липня 1993 р. № 3382-ХІІ. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 36. Ст. 368.
35. Про ратифікацію Конвенції про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами: Закон України від 16 березня 2000 р. № 1547-Ш // Відомості Верховної Ради України. 2000. № 17. Ст. 161.
36. Статут ООН від 26 червня 1945 р. <http://zakon2.rada.gov.ua> .

13. Інформаційні ресурси

Офіційний сайт ООН

<https://www.un.org/>

Офіційний сайт НАТО

<https://www.nato.int/cps/uk/natohq/index.htm>

Офіційний сайт «Європейський Суд з прав людини»

<https://echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home>

Сайти державних органів влади України

<http://www.president.gov.ua> - Президент України

<http://www.academy.gov.ua> - Національна академія державного управління при Президентові України

Законодавча влада України

<http://portal.rada.gov.ua> - Верховна Рада України

<http://www.ombudsman.gov.ua/> - Уповноважений Верховної Ради України з прав людини

Виконавча влада України

<http://www.kmu.gov.ua/control> - Кабінет Міністрів України

<http://children.kmu.gov.ua/> - Урядовий сайт для юних громадян